

Uppföljning och utveckling av RäddSam Mälardalen

Förslag till beslut

Miljö- och räddningstjänstnämnden beslutar att:

- ge räddningschefen i uppdrag att tillsammans med cheferna för räddningstjänsterna i Strängnäs och MBR utveckla samverkan enligt inriktningen i denna rapportens förslag.
- lägga utvärderingen "Uppföljningsrapport RäddSam Mälardalen till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Efter den stora skogsbranden i Västmanland 2014 genomfördes ett stort antal utredningar där olika brister i förmågan att hantera branden identifierades. En genomgående synpunkt var bristen på effektiv samverkan mellan olika räddningsorganisationer. Mälardalens Brand- och räddningstjänstförbund initierade därför ett operativt samarbete med Räddningstjänsten Eskilstuna och Räddningstjänsten Strängnäs.

Efter inledande diskussioner mellan räddningscheferna startades det s k SME-projektet upp för att titta på hur ledningssamverkan skulle kunna se ut. Samtidigt träffades de politiska beslutsorganen för att samråda om projektet vilket ledde till ömsesidiga beslut om en konkretisering. Under våren och sommaren 2016 togs därefter beslut om uppstart av det som nu kom att kallas RäddSam Mälardalen (RSM). De gemensamma funktionerna började verka den 4 oktober 2016.

Gemensamma ledningsfunktioner

Genom RäddSam Mälardalen (RSM) ingår nu Eskilstuna i ett antal gemensamma ledningsfunktioner: Inre befälsfunktion (IB), stabsbefäl i beredskap (SIB), brandbefäl i yttre ledning (BIB) och räddningschef i beredskap (RCB). På Eskilstuna brandstation finns en räddningscentral med teknik för att leda insatser inom hela området. Kostnaderna för såväl tekniska som personella resurser fördelas, i den mån det är möjligt, enligt invånarprincipen i respektive organisationsområde. Eskilstuna står för ca 33 % av kostnaderna och de personella resurserna fördelas därför så att Eskilstuna står för två sjättedelar av RCB-beredskapen, tre åttondelar av BIB-beredskapen, fem åttondelar av SIB-beredskapen och två åttondelar av IB-tjänstgöringen.

Omvärldsfaktorer

Efter den stora skogsbranden 2014 tillsatte regeringen två utredningar som har bäring på vår samverkan i RäddSam; 112-utredningen som ska titta på den framtida alarmeringstjänsten samt Räddningstjänstutredningen, som bl a ska titta på den svenska räddningstjänstens organisation och samverkan. Ovan nämnda utredningar ska redovisas under våren 2018 och kan komma att förändra

kraven på såväl utalarmering och ledning som samverkan inom räddningstjänsten. Detta bör tas med i diskussionen och besluten gällande det framtida RäddSam.

Räddningschefens reflektioner

Uppföljningsrapporten, styrgruppsmöten och diskussioner under det gångna året påvisar ett antal faktorer som har betydelse för det fortsatta samarbetet. De viktigaste sammanfattas nedan:

- Behovet av en stark övergripande ledning och IB-funktion finns och behöver utvecklas vidare. De stora och komplicerade händelserna inträffar mycket sällan, men kräver när de inträffar att såväl bredden på kompetens som antalet med en viss kompetens finns tillgänglig. De få större händelser som inträffat i Eskilstunas område har hanterats på ett bra sätt, mycket på grund av det stöd den nya organisationen kunnat ge. Framför allt har larmning av kompletterande resurser, externa kontakter och avlösningar fungerat bättre än tidigare. Särskilt tillgången till ett inre befäl har avlastat räddningsledarna i Eskilstuna på ett mycket positivt sätt.
- Varierande tradition och kultur hos organisationerna har stor betydelse för ledningsarbetet liksom den enskildes bakgrund och position i verksamheten. Det finns olika syn på vem/vad som behövs och ska larmas vid en insats. Det finns också olika åsikter om hur mycket hjälp av bakre ledning som behövs. Olika syn finns även på vilka händelser som ska betraktas som räddningstjänst, vara goodwilluppdrag eller faktureras. Mellan organisationerna finns delade meningar avseende behovet av medlyssning och även på vad IB ska ha för uppgifter och mandat. I vissa delar finns politiska skiljelinjer men ofta ligger de skilda uppfattningarna hos medarbetarna och cheferna och tar därför lång tid att förändra.
- Det kan tolkas som att några kategorier av befäl som lämnat synpunkter generellt tycker att den egna funktionen är oundgänglig medan de tycker att vissa andra kan vara såväl oundgängliga som onödiga. Det blir då tydligt att det finns utvecklingspotential när det gäller befälens helhetsperspektiv. Inom räddningstjänsten finns funktioner och materiella/personella resurser som används sällan. Att larmas till en händelse där man kanske inte behövs ska ses såväl ut ett lärandeperspektiv som ur ett kostnadsperspektiv. Dessa perspektiv måste därför samordnas.
- Att få verka i yttre operativ roll är för många brandingenjörer ett krav för att börja inom kommunal räddningstjänst. Det betyder att det är ett tungt rekryteringsvillkor som inte får negligeras. Räddningsorganisationerna kan, om inte utryckande funktioner erbjuds, hamna i ett läge där avsaknad av brandingenjörskompetens påverkar hela kommunens riskhantering och förebyggandeutveckling. Den utryckande erfarenheten är också en väsentlig del i mycket av det administrativa arbetet brandingenjörerna utför. Det behöver därför finnas en förståelse för att alla organisationer inom RSM kan ha detta behov.
- IB-funktionen är hårt belastad i inledningen av svårare händelser och vid flera, samtidiga händelser i området. Utvärderingen visar på många tillfällen då flera larm hanterats samtidigt. Detta motiverar att en tidigare hjälp till IB behövs alternativt att funktionen behöver utökas – särskilt om flera räddningstjänstorganisationer ska komma att ingå i RSM i framtiden.

2017-10-09

- Vid uppstarten beslutades att inte göra några större investeringar i omfattande teknik, t ex att anpassning till SOS-systemet Coordcom, genom Zenitterminaler, inte skulle göras av kostnadsskäl. Likaså bedömdes samtliga organisationers utalarmeringssystem med personsökare kunna bestå. Billigast möjliga lösningar eftersträvades, ett beslut som kan komma att omprövas i en fortsatt verksamhet.
- I samband med att RSM startades infördes SOS system för dynamisk resurshantering, DRH. Detta system har inte fungerat optimalt och har därför haft alltför stort inflytande på övriga samverkansparametrar och dessutom "fått skuld" för andra felaktigheter. Att upphöra med DRH ger möjlighet för RSM att tydligare lägga fokus på att åtgärda verkliga brister.
- Kostnadsbilden är oklar då samtliga organisationer har olika avtal och förmåner för ingående personal. Stor spännvidd ligger i de ingående personernas grundlön, tjänstgöringsschema och övriga villkor, varför endast en schablonmässig fördelning av kostnaderna kan göras. Då Eskilstuna härbärgerar bl a räddningscentralen och övernattningsrum till IB finns kostnader även för detta som inte debiterats MBR och Strängnäs. Strängnäs och MBR täcker bilersättning för IB som ska resa till Eskilstuna, vilket också är en kostnad. Tid som läggs ner på samordning och övning för de olika funktionerna är också svårbedömd. Om alla faktorer ska vägas in för en helt rättvis kostnadsfördelning krävs en omfattande administration som i sig är kostnadsdrivande.
- Att bedriva en gemensam ledningsorganisation bara med hjälp av en styrgrupp och samordnande funktioner haltar betänkligt. Avsaknaden av bl a utvecklade arbetsrutiner, övningsplanering och övningsgenomförande liksom teknikutveckling leder till en osäkerhet i ledningspersonalens uppdrag och agerande. Därför behöver någon typ av ledningsfunktion över bl a RC och ledningsorganisationen finnas.

Förslag

Som tidigare nämnts pågår två stora statliga utredningar som kan komma att påverka samverkan inom räddningstjänstområdet. Av den anledningen bör inte alltför stora förändringar ske det kommande året inom Räddsam Mälardalen, varför nedanstående förslag får ses i det perspektivet. Grundinställningen är att samarbetet inom RSM bör fortsätta!

1. RSM:s ledningssamarbete öppnas upp för fler kommuner som genom personellt alternativt ekonomiskt bidrag täcker de funktioner som behöver stärkas i RSM.
2. Organisationen för IB behöver ses över. Arbetsbelastningen blir nu tidvis tung på respektive person och att bemanna IB tar också mycket kraft från övrig verksamhet i respektive organisation.
3. På sikt är målbilden att genom automatlarmshantering finansiera en larmoperatör dygnet runt. Detta arbete bör dock avvaktas till man vet resultatet av de två statliga utredningarna.
4. Inom MBR finns en stark vilja att det alltid ska finnas en Brandingenjör i beredskap för yttre ledning inom MBR:s område. Strängnäs och Eskilstuna har motsvarande behov av BIB som MBR och bör inte nöja sig med att BIB endast finns norr om Mälaren. Av den anledningen är det angeläget att se över hur BIB-funktionen ska se ut i framtiden.

Postadress	Besöksadress Sundbyvägen 2	Telefon, växel 016-10 10 00	Fax 016-14 50 45	Mobiltelefon 070-314 22 59
	E-post owe.thorn@eskilstuna.se		Webbplats	

5. I Strängnäs och Eskilstuna är både politiker och tjänstemän mer positiva till goodwill-uppdrag medan man i MBR håller hårt på att kriterierna för räddningstjänst ska vara uppfyllda för att en hjälpinsats ska göras. Därav debiterar MBR vissa tjänster som utförs kostnadsfritt av Eskilstuna och Strängnäs och MBRs befäl säger ifrån om att åka på larm som befälen i Eskilstuna respektive Strängnäs anser vara värda att undersöka. De kulturella skillnaderna mellan de ingående organisationerna behöver likriktas och balanseras.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Hittills har kostnaderna för RäddSam klarats inom ram. Som beskrivits ovan finns en del otydligheter i den ekonomiska fördelningen mellan organisationerna. Om en mer exakt fördelning görs finns en risk att Eskilstunas kostnader för RäddSam ökar. En förbättring av tekniken eller förstärkning av personalresurs i RC kommer också att ge ökande kostnader för RäddSam.

Uppföljning

Räddningschefen ska löpande informera om fortsatt inriktning/utveckling av RäddSam vid kommande nämndsammanträden.

Miljö- och räddningstjänstförvaltningen

Geerth Gustavsson
Ordförande

Lars Lagebo
Räddningschef